

ทิศทางของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2531 - 2545

นาง คีเลนี จะสุวรรณ

วิทยานิพนธ์นี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาอุดมศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2532

ISBN 974-576-862-6

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

016678

1 1030177x

DIRECTIONS OF PRIVATE HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

FROM B.E. 2531 TO 2545

Mrs. Sansanee Jasuwan

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Education

Department of Higher Education

Graduate School

Chulalongkorn University

1989

ISBN 974-576-862-6

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ทิศทางของสถาบันอุดมศึกษา ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2531 - 2545

โดย นาง ศันสนีย์ จะสุวรรณ

ภาควิชา อุดมศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุชาติ ตันชนะเดชา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย ให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... *พร อภิรักษ์* คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วิษกรักษ์)

..... *วราภรณ์ บวรศิริ* ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วราภรณ์ บวรศิริ)

..... *สุชาติ ตันชนะเดชา* อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุชาติ ตันชนะเดชา)

..... *ชิตาวีรณ บุญชู* กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชิตาวีรณ บุญชู)

..... *ผลสวัสดิ์* กรรมการ
(อาจารย์เรณู ผลสวัสดิ์)

ทันสมัย จะสุวรรณ : ทิศทางของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2531-2545
DIRECTIONS OF PRIVATE HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS FROM B.E. 2531 TO
2545) อ.ที่ปรึกษา : ผศ.สุชาติ ตันธนะเคชา, 160 หน้า ISBN 974-576-862-6

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทิศทางของสถาบันอุดมศึกษาใน 15 ปีข้างหน้า ในเรื่อง
ของความเป็นเจ้าของ การลงทุน การบริหาร ความก้าวหน้าทางวิชาการและเอกลักษณ์ของสถาบัน โดย
การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 2 กลุ่ม คือ ผู้บริหารระดับสูงของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนทั้ง 25 แห่ง จำนวน
25 คน และผู้ทรงคุณวุฒิทางการอุดมศึกษา 25 คน

ผลการวิจัยพบว่า สถาบันอุดมศึกษาเอกชนใน 15 ปีข้างหน้า จะมุ่งพัฒนาทางด้านคุณภาพ สร้าง
ชื่อเสียงของสถาบันเพื่อดึงดูดนักศึกษา มีการเปิดหลักสูตรทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมากขึ้น เพื่อ
สนองความต้องการของประเทศ แต่ยังคงเน้นหลักสูตรสังคมศาสตร์ด้านบริหารธุรกิจที่เอกชนมีความถนัดและ
ต้นทุนต่ำเป็นหลัก โดยที่หลักสูตรจะมีลักษณะแหวกแนวจากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและมีเอกลักษณ์เฉพาะของ
สถาบันอุดมศึกษา เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานภาคเอกชน การศึกษาจะขยายในระดับบัณฑิตศึกษามากขึ้น
การขยายตัวของสถาบัน และการขยายวิทยาเขตของสถาบันที่มั่นคงมีชื่อเสียงแล้วเป็นไปได้มาก ใน
เมืองหลวงหรือเมืองใหญ่ในเขตอุตสาหกรรมที่มีสภาพเศรษฐกิจ ด้วยนักศึกษาและอาจารย์ส่วนใหญ่ยังมี
ค่านิยมพอใจที่จะอยู่ในกรุงเทพฯ มากกว่าต่างจังหวัด ทิศทางในอนาคตของความเป็นเจ้าของสถาบันอุดมศึกษา
เอกชน จะมีแนวโน้มเปลี่ยนจากเจ้าของคนเดียวมาเป็นเจ้าของแบบกลุ่มบุคคล โดยเฉพาะมูลนิธิมากขึ้น
ด้วย จะต้องแข่งขันระดมทุน เพื่อจัดการศึกษาที่มีคุณภาพจนเป็นที่ยอมรับ เชื่อถือของประชาชนและได้รับ
ความร่วมมือจากภาคธุรกิจเอกชน การบริหารงานที่จะผสมผสานการใช้มีอาชีพมาบริหารมากขึ้น

สถาบันอุดมศึกษาเอกชนประสบปัญหาหลายอย่างที่เกี่ยวกับนโยบายการศึกษาที่ไม่แน่นอนของรัฐ
และกฎระเบียบของทบวงมหาวิทยาลัยที่ควบคุมมาตรฐาน จนทำให้ขาดความคล่องตัวในการแก้ปัญหาตาม
สภาพของสถาบันแต่ละแห่ง และเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาสถาบัน เช่น เกณฑ์อัตราส่วนอาจารย์ประจำต่อ
อาจารย์พิเศษ การเก็บค่าเล่าเรียน การเตรียมอุปกรณ์ ภาษี อาคารสถานที่ และการลงทุน
ทบวงมหาวิทยาลัยได้ปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นบ้างแล้ว แต่ยังคงรักษามาตรฐานอยู่ และได้จัดตั้งกองทุนให้สถาบัน
อุดมศึกษาเอกชนกู้ยืมระยะยาวไปพัฒนาสถาบันด้วยดอกเบี้ยต่ำ อีกทั้งยอมให้มีการจัดเก็บค่าหน่วยกิตลอยตัว
และวางมาตรการนำเงินรายได้กลับมาลงทุนเพื่อการศึกษา

ภาควิชา อุดมศึกษา
สาขาวิชา อุดมศึกษา
ปีการศึกษา 2532

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

SANSANEE JASUWAN : DIRECTIONS OF PRIVATE HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS FROM B.E. 2531 TO 2545. THESIS ADVISOR : ASST.PROF. SUCHART TANTANADAECHEA, 160 PP. ISBN 974-576-862-6

The main objective of this study is to identify the directions of Private Higher Education Institutions in the next 15 years in terms of ownerships, investment, administration, academic progress and identity of institutions. Fifty outstanding academic persons were interviewed; 25 top administrators of Private Higher Education Institutions and the other 25 outstanding authorities of higher educations.

The major findings of the research are as followings. There is a clear distinction that in the next 15 years the private institutions of higher education are aiming at acedemic quality with more programs emphasis on science and technology to respond to the national economic demand and to establish goodwill of the institutions to attract students. But those programs in Social Sciences and particularly Business Administration are still the major programs offered base on the specialty and business linkage of each institution which require low cost investment. The curricular of different private institutions have their uniqueness and they differ quite distinctively from those of the government institutions those curricular of the private institution respond more directly to the manpower demand of the labour market. However, more growth will be on graduate level. There is a high possibility of having more campuses of well established institutions in Bangkok and big cities because faculty members and students prefer living in such places. In terms of ownership, there is a clear tendency that private institutions of higher education are mostly owned by groups of individuals and private foundations as they need to mobilize fund to help upgrading academic quality to the point of being recognized by public and by private business groups. Thus, professional administrators are considered to be a better part of administration.

However, private institutions of higher education has its limitations due to the inconsistency of national policy on higher education and to the restricted regulations of The Ministry of University Affairs that control the academic standard: the ratio of staff members to special lecturers, the maximum ceiling for tuition fee, the teaching aids, buildings, equipments, taxes and the minimal fixed fund. There are the main issues that lead to the inefficient management and slow down the development of private institutions of higher education as a whole. Ministry of University Affairs still keeps its standard, has somewhat bended down to cope with the problems by establishing a Development Fund which offers long terms low interest loans for investment, floating tuition fee. Nevertheless, this Fund will offer to those projects which assure that the large portion of their incomes will go back to the academic investment and scholarships.

ภาควิชา อุดมศึกษา
สาขาวิชา อุดมศึกษา
ปีการศึกษา 2532

ลายมือชื่อนิติ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาช่วย

กิตติกรรมประกาศ

ในโอกาสที่งานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในวงกว้างสู่ชาติ
ต้นตระกูลแห่งชาติ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประภอม คุปรีรัตน์
รองศาสตราจารย์ ดร. วิมลภา เทพทัตติน ฌ อรรถชยา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จิรายุต์
บุญชู และ อาจารย์ถ่องใส ศุภจรรยาวิเศษ ซึ่งเป็นและเป็นผู้วิจัยเรื่อง "บทบาทของสถาบัน
อุดมศึกษาเอกชน" ที่ท่านได้กรุณาสละเวลาให้คำแนะนำ ความเห็นที่เห็น ชี้แนะข้อบกพร่อง และ
ให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์อย่างมากในโอกาสที่งานวิจัยครั้งนี้ รวมทั้งขออาจารย์
ภาควิชาอุดมศึกษาที่ ได้ให้ความรู้และข้อคิดเห็นต่าง ๆ ที่ในทางวิจัยอื่นวิจัยล่วงไม่ได้ด้วยดี
ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่ได้กรุณาสละเวลาให้สัมภาษณ์ ทำให้ได้
ข้อมูลที่มีประโยชน์และมีผลอย่างมากในโอกาสที่งานวิจัย จนทำให้งานวิจัยอื่นวิจัยล่วงไม่ได้ด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้อำนวยการกองสภามหาวิทยาลัยเอกชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
สถาบันอุดมศึกษาเอกชน และคุณอัญชลี สัตยบุตร ที่ได้กรุณาแนะนำ และให้ข้อมูลในโอกาสที่งานวิจัย

ขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้กรุณาแนะนำและสนับสนุนในโอกาสที่งานวิจัย
ครั้งนี้ รวมทั้งได้รับการสนับสนุนจากโครงการวิจัย แผนพัฒนาระยะยาว 15 ปี ของ
ทบวงมหาวิทยาลัยด้วย

ขอขอบพระคุณผู้จัดการสถานาดาวเอเซีย สาขาขอนแก่น ที่ได้ความอนุเคราะห์ช่วยเหลือ ให้ความ
ความสะดวกต่าง ๆ ในโอกาสไปเก็บข้อมูลสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ขอขอบคุณ คุณเดือนใจ นิชิตวัฒน์ และคณะผู้ช่วยวิจัยคือ อาจารย์กัมวราณ รัตนวงษ์
อาจารย์สวัสดิ์ นฤมิตรกุล อาจารย์วิไลลักษณ์ อิศระมงคลเกียรติ์ อาจารย์ณัฐรัตน์
ตัณประสิทธิ์ และอาจารย์สุสดี ศาวรกุล รวมทั้งคุณวาสนา วงษ์เขียว ที่ได้ให้ความช่วยเหลือ
งานวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี

ขอขอบคุณ คุณพ่อ คุณแม่ พี่น้อง เพื่อน ๆ และลูก ที่รัก เป็นกำลังใจและช่วยเหลือ
ตลอดการดำเนินงาน

งานวิจัยครั้งนี้ อาจจะมีข้อบกพร่องบ้างด้วยข้อจำกัดต่าง ๆ แต่หวังว่าคงจะมี
ประโยชน์ต่อการอุดมศึกษา และการวางแผนพัฒนาระยะยาว 15 ปี ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ
ให้แก่ผู้มีพระคุณทุกท่าน รวมทั้งผู้ให้ความช่วยเหลือสนับสนุนและแก่ผู้วิจัยที่ทำงานวิจัยอื่นวิจัย
ล่วงไม่ได้ด้วยดี

ที่นนทบุรี จ.นนทบุรี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ญ
บทที่ 4	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
ขอบเขตการวิจัย	5
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	5
ข้อตกลงเบื้องต้น	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
ที่ขอบเขตและวิธีดำเนินการวิจัย	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
ความเป็นมาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน	8
แนวคิดในการศึกษากิจการแนวใหม่ในสาขาต	32
องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการศึกษานอกเขต	32
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษายุคใหม่	34
สภาพเศรษฐกิจไทยในสาขาต	38
สภาพสังคมไทยในสาขาต	42
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	47

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
3	วิธีดำเนินการวิจัย	62
	การวิจัยเอกสาร	62
	การวิจัยกิตติทางของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน	62
	ประชากร	62
	การสุ่มตัวอย่าง	63
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	63
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	64
	การวิเคราะห์ข้อมูล	64
	การเสนอผลการสัมภาษณ์	65
	โครงสร้างการวิเคราะห์ข้อมูล	66
	ปัญหาและอุปสรรคในการเก็บรวบรวมข้อมูล	67
4	การวิเคราะห์ข้อมูล	68
	ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน	68
	ตอนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อแนวใหม่การเปลี่ยนแปลงของ สถาบันอุดมศึกษาเอกชนในขนาดต	78
	ตอนที่ 3 กิตติทางของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ในขนาดต 15 ปีข้างหน้า	106
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	115
	สรุปผลการวิจัย	115
	การอภิปรายผล	129
	ข้อเสนอแนะ	140
	บรรณานุกรม	142

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ภาคผนวก	147
ก. แผนผังสำนักงานเขตมศึกษา ออกรัน	148
ข. จดหมายการของสำนักงานเขตมศึกษา ออกรัน	149
ค. รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ โสสมภรณ์	151
ง. จดหมายขออนุญาตทำการสัมภรณ์	154
จ. คณะผู้วิจัย	156
ฉ. แบบสัมภรณ์	157
ประวัติผู้เขียน	160

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	สถานับอุดมศึกษา เอกชนจำแนกตามสถาน	68
2	สถานับอุดมศึกษา เอกชนจำแนกตามความเป็น เจ้าของ	69
3	สถานับอุดมศึกษา เอกชนจำแนกตามภูมิภาค	70
4	สถานับอุดมศึกษา เอกชน เปิดสอนระยะระยะเวลาการดำเนินงาน	71
5	สถานับอุดมศึกษา เอกชน เปิดสอนสาขาวิชาต่าง ๆ แบ่งตาม ISCED	72
6	สถานับอุดมศึกษา เอกชนจำแนกตามระดับการศึกษา	73
7	ความสัมพันธ์ระหว่างสถานวิทยากับความเป็น เจ้าของ สถานับอุดมศึกษา เอกชน	74
8	ความสัมพันธ์ระหว่างสถานวิทยากับภูมิภาคที่ตั้งสถานับอุดมศึกษา เอกชน	75
9	ความสัมพันธ์ระหว่างสถานวิทยากับระยะเวลาการดำเนินงานของ สถานับอุดมศึกษา เอกชน	76
10	ความสัมพันธ์ระหว่างสถานวิทยากับระดับที่เปิดสอนแล้วสูงสุด	77
11	จำนวนสถานับอุดมศึกษา เอกชนที่เปิดสอนแล้วสูงสุดต่าง ๆ ใน ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี	80
12	จำนวนสถานับอุดมศึกษา เอกชนที่เปิดสอนสาขาวิชาต่าง ๆ ใน ระดับปริญญาตรีแบ่งตาม ISCED	81
13	จำนวนสถานับอุดมศึกษา เอกชนที่เปิดสอนแล้วสูงสุดต่าง ๆ ใน ระดับปริญญาโท	82
14	เกณฑ์มาตรฐานของพื้นที่ได้สอนในอาคารของสถานับอุดมศึกษา เอกชน	84
15	จำนวนอาจารย์ประจำ จำแนกตามระดับการศึกษาของ สถานับอุดมศึกษา เอกชน	88
16	จำนวนนักศึกษาในสถานับอุดมศึกษา เอกชน จำแนกตามระดับที่เรียน	91
17	จำนวนสถานับอุดมศึกษา จำแนกตามประเภทและสังกัด ปี 2530	98

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
18	
ประมาณการจำนวนประชากรทั้งหมดและประชากรใน	
กลุ่มอายุ 18 - 24 ปี ปี พ.ศ. 2530 - 2545	104